

Mobiilpositsioneerimise andmete rakendamine kriisireguleerimisel

 Ago Tominga
TÜ geograafia osakond
Planeerimiskonverents 2022

This project has received funding from the
European Union's Horizon2020 research and innovation
programme under grant agreement No. 833496

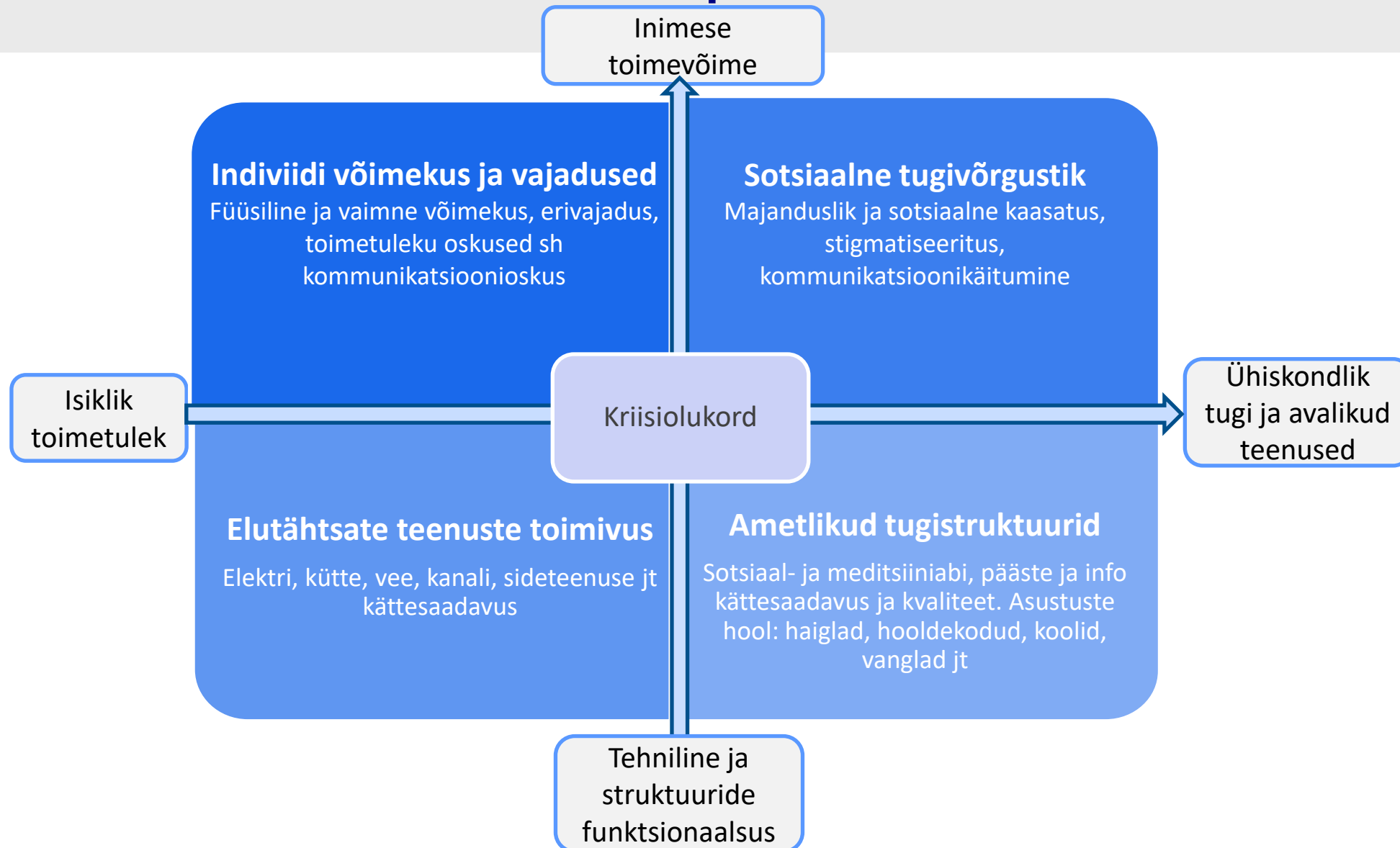
Mis on hädaolukord?

Hädaolukord on sündmus või sündmuste ahel või elutähtsa teenuse katkestus, mis **ohustab paljude inimeste elu või tervist**, põhjustab suure varalise kahju [...] ning mille lahendamiseks on vajalik mitme asutuse või nende kaasatud isikute kiire kooskõlastatud tegevus, **rakendada tavapärasest erinevat juhtimiskorraldust** ning kaasata tavapärasest oluliselt rohkem isikuid ja vahendeid. (*Hädaolukorra seadus*)

Hädaolukordade ennetamiseks on tarvis nendeks valmistuda – kuidas?

Kriisihaavatavuse sotsiaalsete aspektide mõtestamine

Asjakohased teised tegurid, mis võimendavad haavatavuse tegureid

Haavatavuse teguri poolt mõjutatud inimesed

Täpsemad haavatavuse tegurid

Haavatavuse tegurite asjakohasus erinevates kriisi-olukordades

Haavatavuse tegureid peegeldavad andmestikud

Indiviidi võimekus, vajadused ja oskused

Majanduslik ja sotsiaalne kaasatus, kommunikatsioonikäitumine

Vee, elektri, kütte, side kättesaadavus

Sotsiaal-, meditsiiniabi, pääste ja info kättesaadavus

Haavatavuse dimensioon	Haavatavuse tegur	Mõjutatud Inimesed	Olulisimad ristuvad tegurid	Stsenaariumid		Andmestikud
				Külm ilm	Kauge kant	
Indiviidi võimekus ja vajadused						
Sotsiaalne tugivõrgustik						
Elutähtsate teenuste toimivus						
Ametlikud tugistruktuurid						

Sotsiaalse haavatavuse analüüs riskianalüüsi raames – lühinäide Kagu-Eesti tormist, oktoober 2019

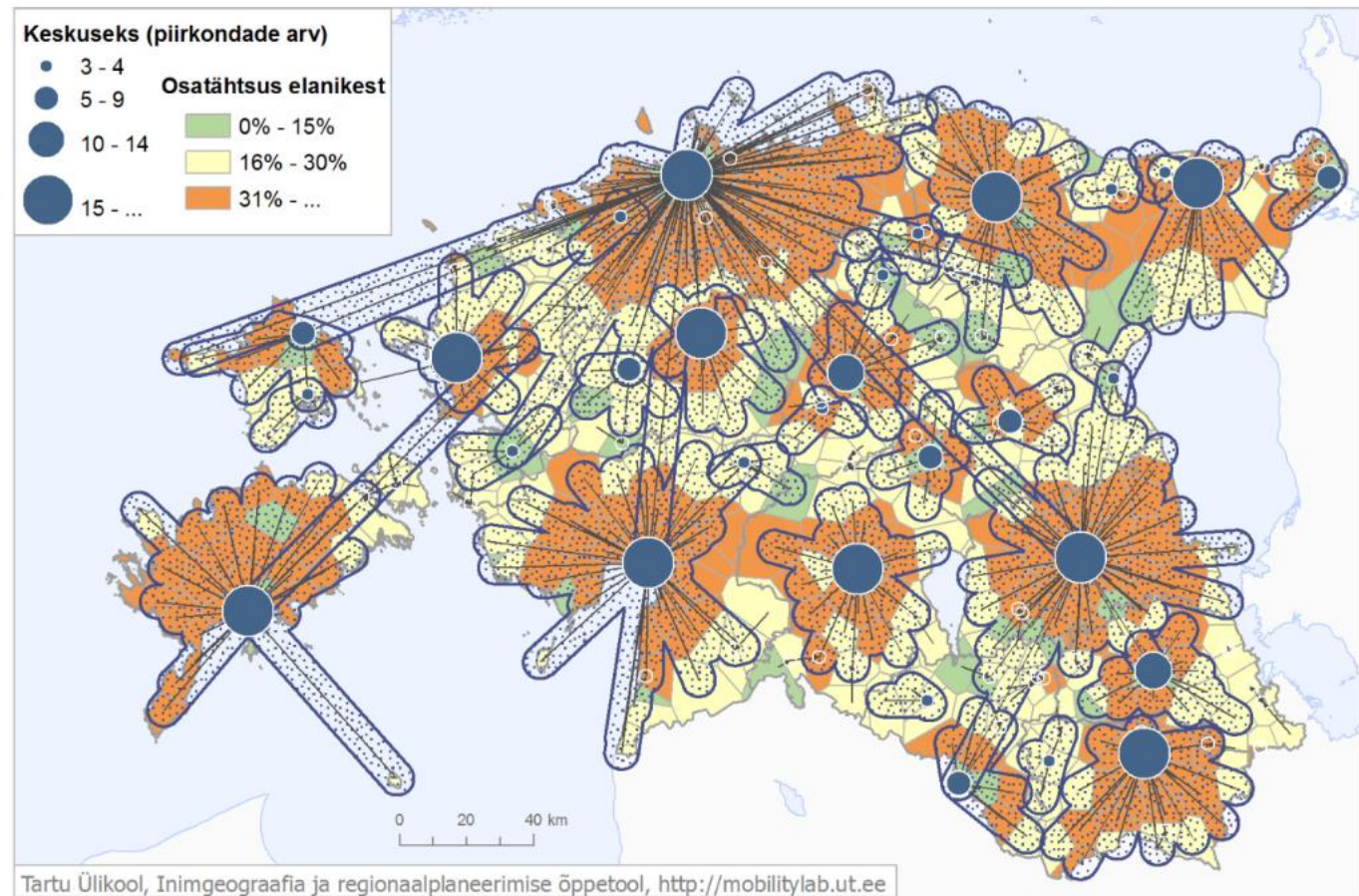
Haavatavuse dimensioon	Haavatavuse tegur	Inimesed	Olulisimad ristuvad tegurid	Stsenaariumid		Andmestikud
				Külm ilm	Kauge kant	
Indiviidi võimekus ja vajadused	Kõrvalise abi vajajad	Elektriliste abivahendite kasutajad	Lähedaste puudumine; Sotsiaaltöötajate kättesaadavus; elektrist sõltuv vesi ja küte			TIS, Haigekassa andmestik
		Liikumispuudega				TIS, Haigekassa andmestik
Sotsiaalne tugivõrgustik	Lähedaste puudumine	Üheliikmelised leibkonnad	Vanurid, füüsilised terviseprobleemid, vähekindlustatud			Rahvastiku-register
Elutähtsate teenuste toimivus	Elektrist sõltuv küte	Keskküte kliendid	Kõrvalisest abist sõltuvad inimesed; väikelastega pered; evakueerimisvõimaluste puudumine	↑	↓	Teenusepakkuja kliendiandmebaas
		Eraküte, elektrist sõltuv		↑	↑	Ehitisregister
Ametlikud tugistruktuurid	Hooldekodude toimimine	Kliendid	Elektrist sõltuv küte			STAR

Kuidas haakuvad andmestikud tegelikkusega?

Kuidas jaotub abivajadus ruumiliselt erinevatel ajahetkedel?

Inimeste kohanemisvõimekus ei piirdu nende registreeritud elukohaga

Vajalik andmeallikas: passiivne mobiilpositsioneerimine

Regionaalne pendelränne mobiilpositsioneerimise andmetel 2013. aastal

Mobiilpositsioneerimisest kaardirakenduseni

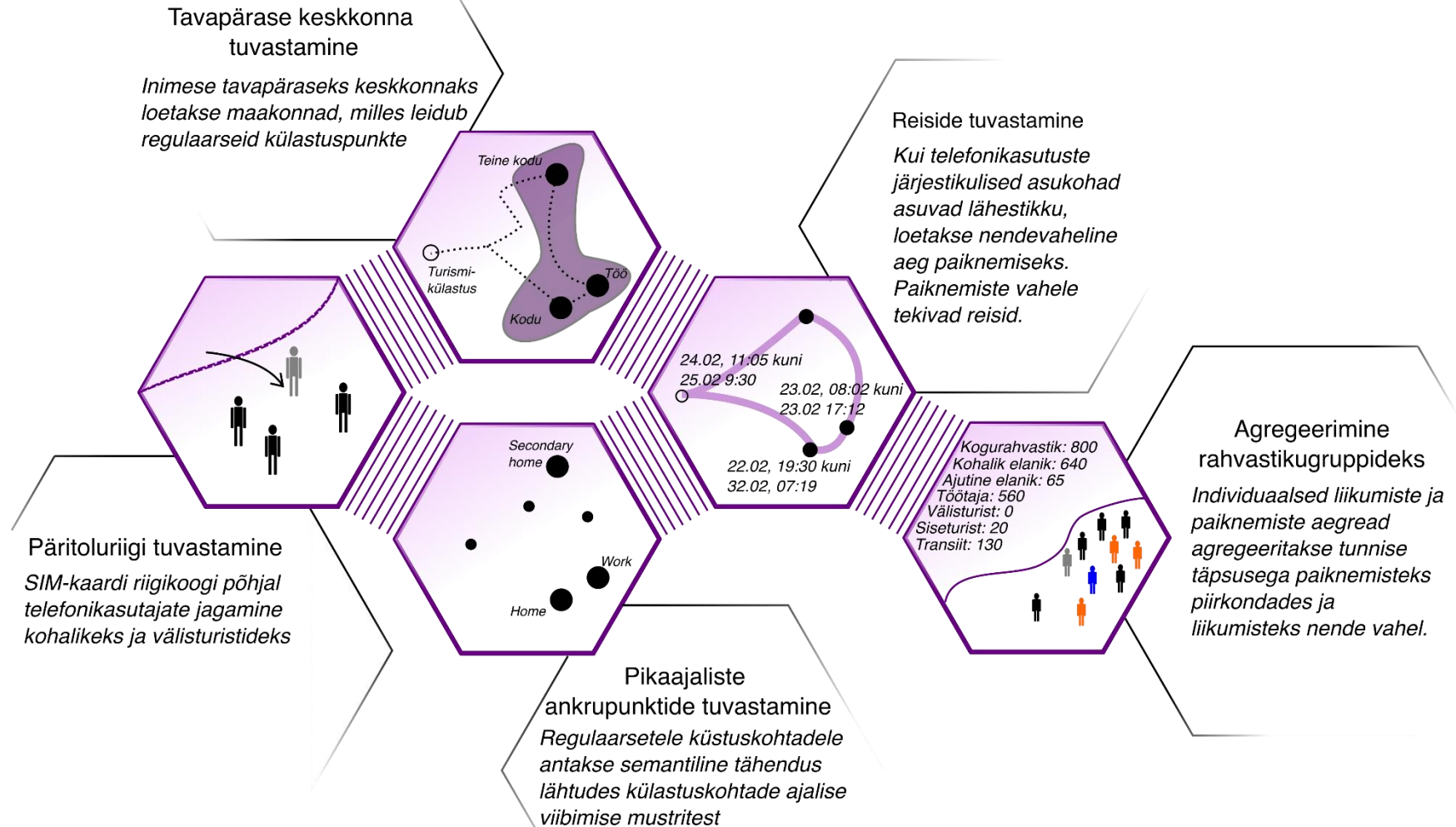
Telefonikasutusest säilib mobiilmasti täpsusega jälg mobiilioperaatori andmebaasi, läbi mille on võimalik inimeste liikumiskäitumist uurida

Eesmärk: arendada ajaloolistel mobiilpositsioneerimise andmetel põhinev kaardirakendus (Positium) ja valideerida selle kasutusvõimalused (Tartu Ülikool ja Päästeamet)

Mobiilpositsioneerimise andmetest statistika tootmine

DASHBOARD AND ITS FUNCTIONALITIES

BuildERS dashboard

< May, 2019 >

MO	TU	WE	TH	FR	SA	SU
29	30	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2

00:00

Choose layer
Population statistics

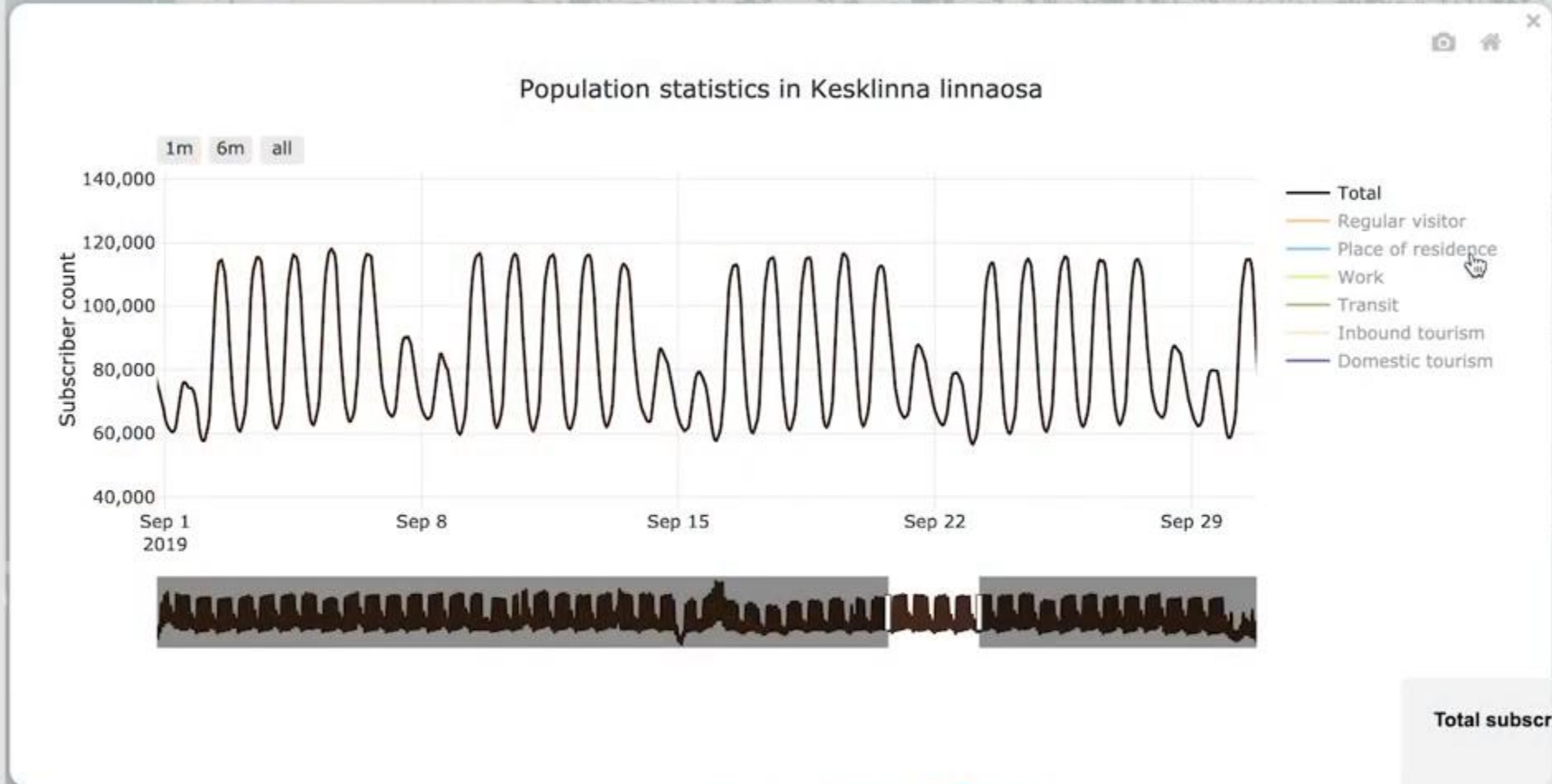
Choose time step
Hour

Choose area unit
Village

Remarks

Add Memo
Enter your comments for selected date here

Save memo

BuildERS dashboard

< July, 2019 >

MO	TU	WE	TH	FR	SA	SU
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

Choose layer
OD-matrices

Choose time step
Day

Choose area unit
Municipality

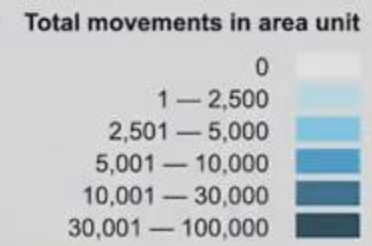
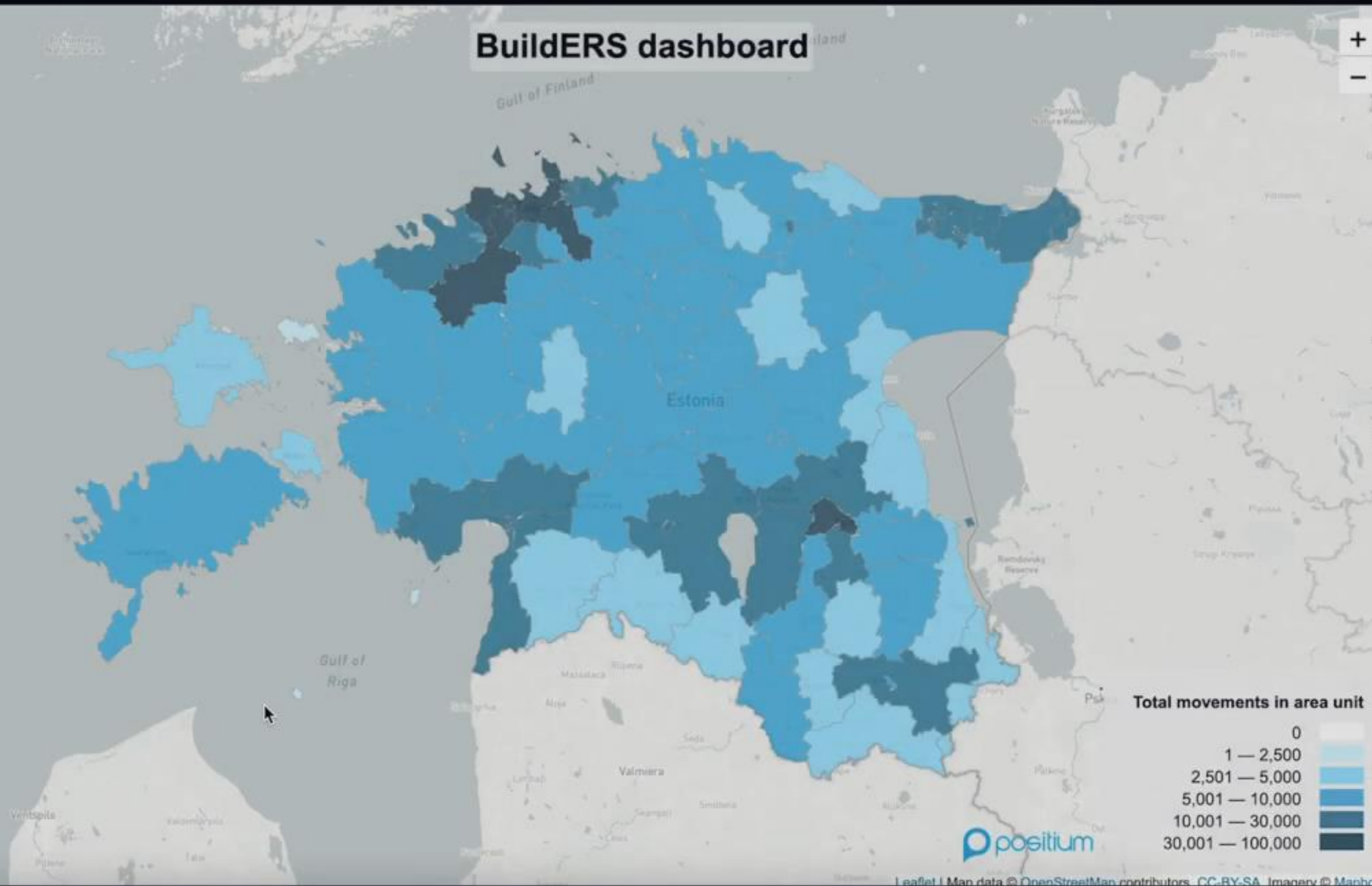
OD matrices by movement amount
  ≥ 10 ≥ 50 ≥ 500

OD matrices by type
 Incoming
 Outgoing

Remarks

Add Memo
Enter your comments for selected date here

Save memo

BuildERS dashboard

< July, 2019 >

MO	TU	WE	TH	FR	SA	SU
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

Choose layer

Secondary homes

Choose time step

Day

Choose area unit

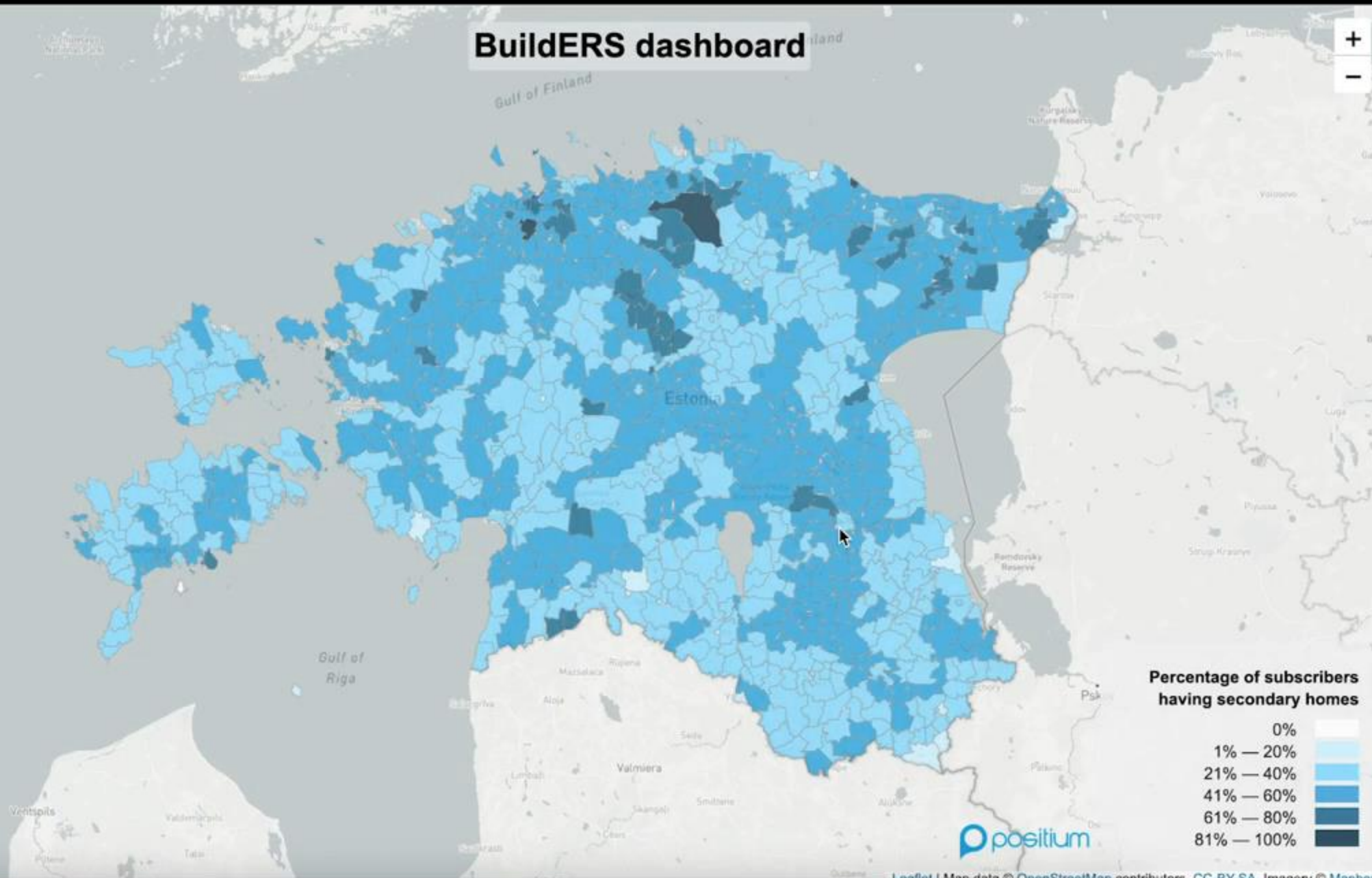
Village

[Remarks](#)

Add Memo

Enter your comments for selected date here

Save memo

positium

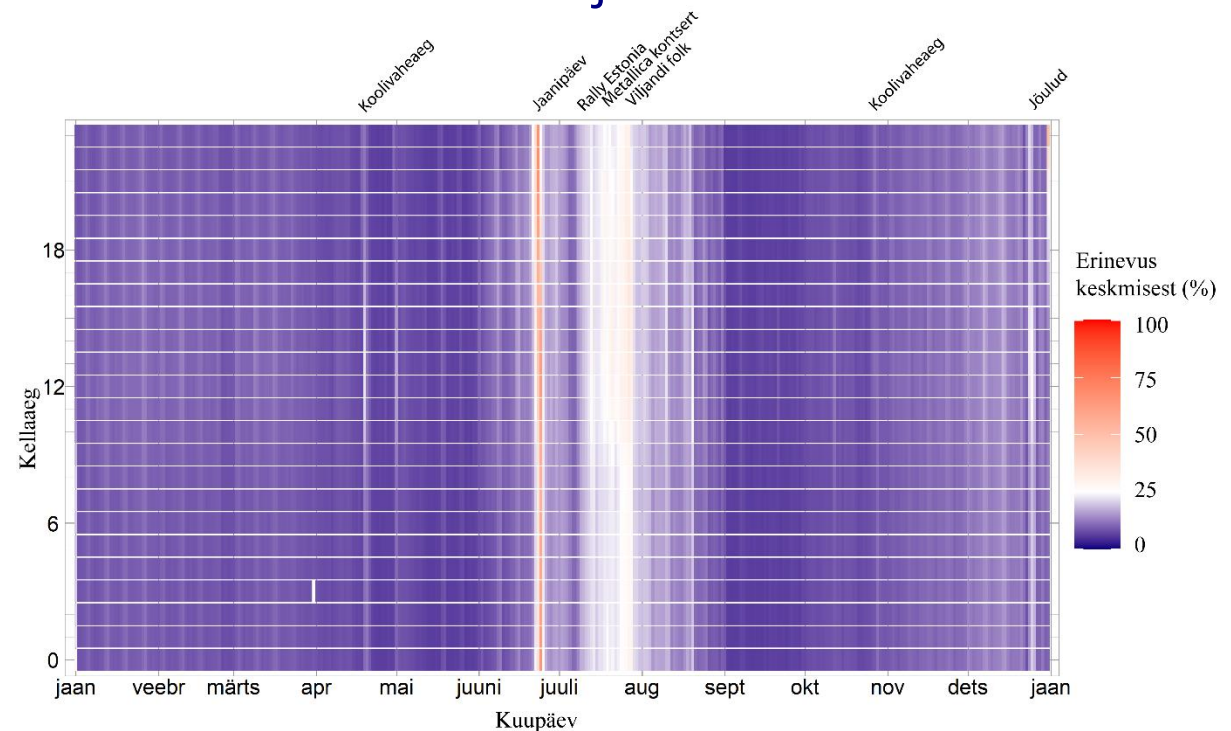
Uued teadmised

Saame hädaolukordadeks valmistumisel arvestada rahvastikurühmadega, keda registritest ei leia (turistid, teise kodu külastused)

Saame uurida ajaliste tegurite, ürituste või kriisisituatsioonide mõju inimeste paiknemisele ja liikumisele

Aga millised on seaduspärad?

Klasteranalüüs võimaldab kirjeldada piirkondlikke mustreid ja erinevusi erinevate rahvastikugruppide paiknemisel

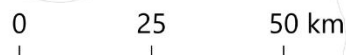
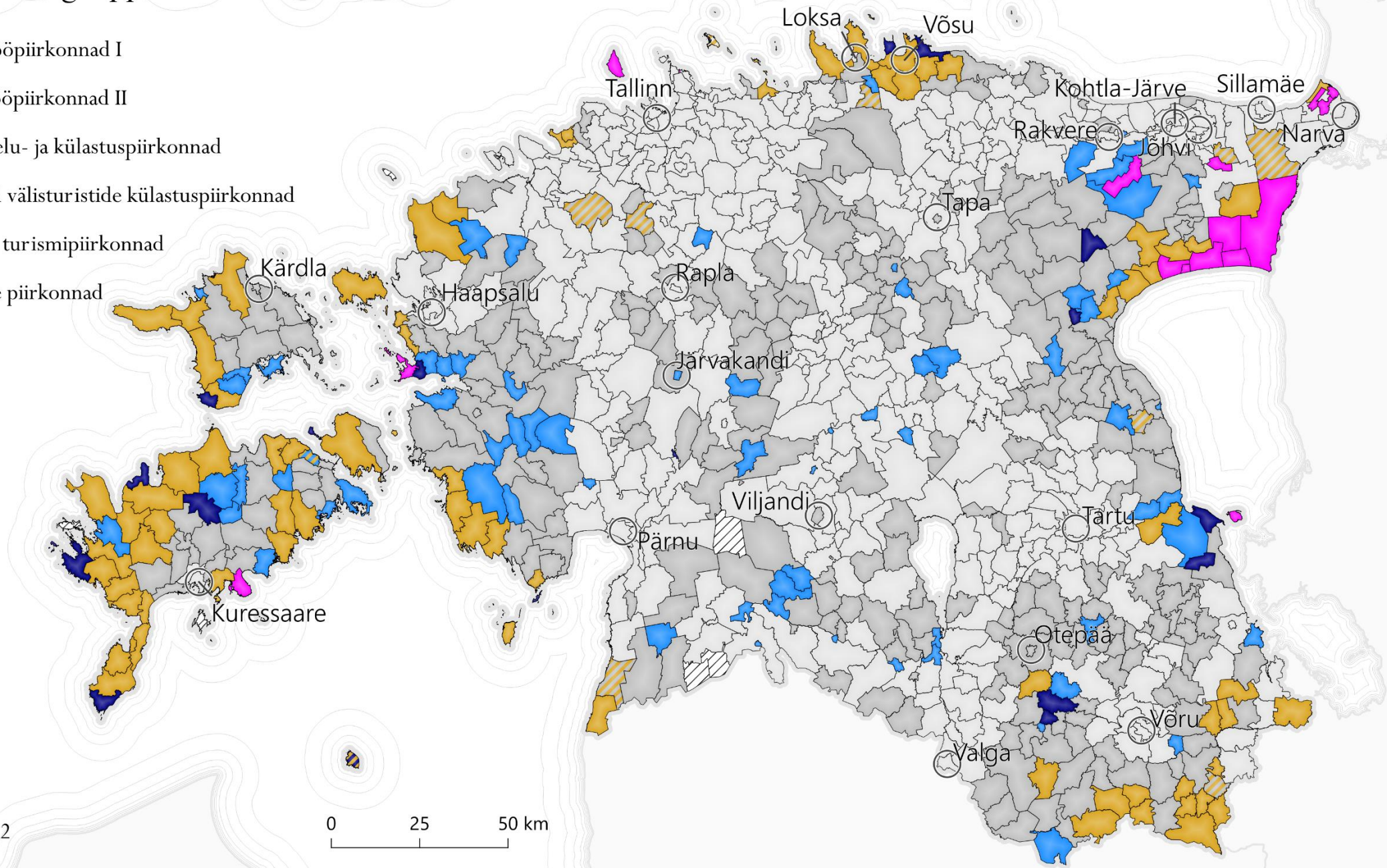

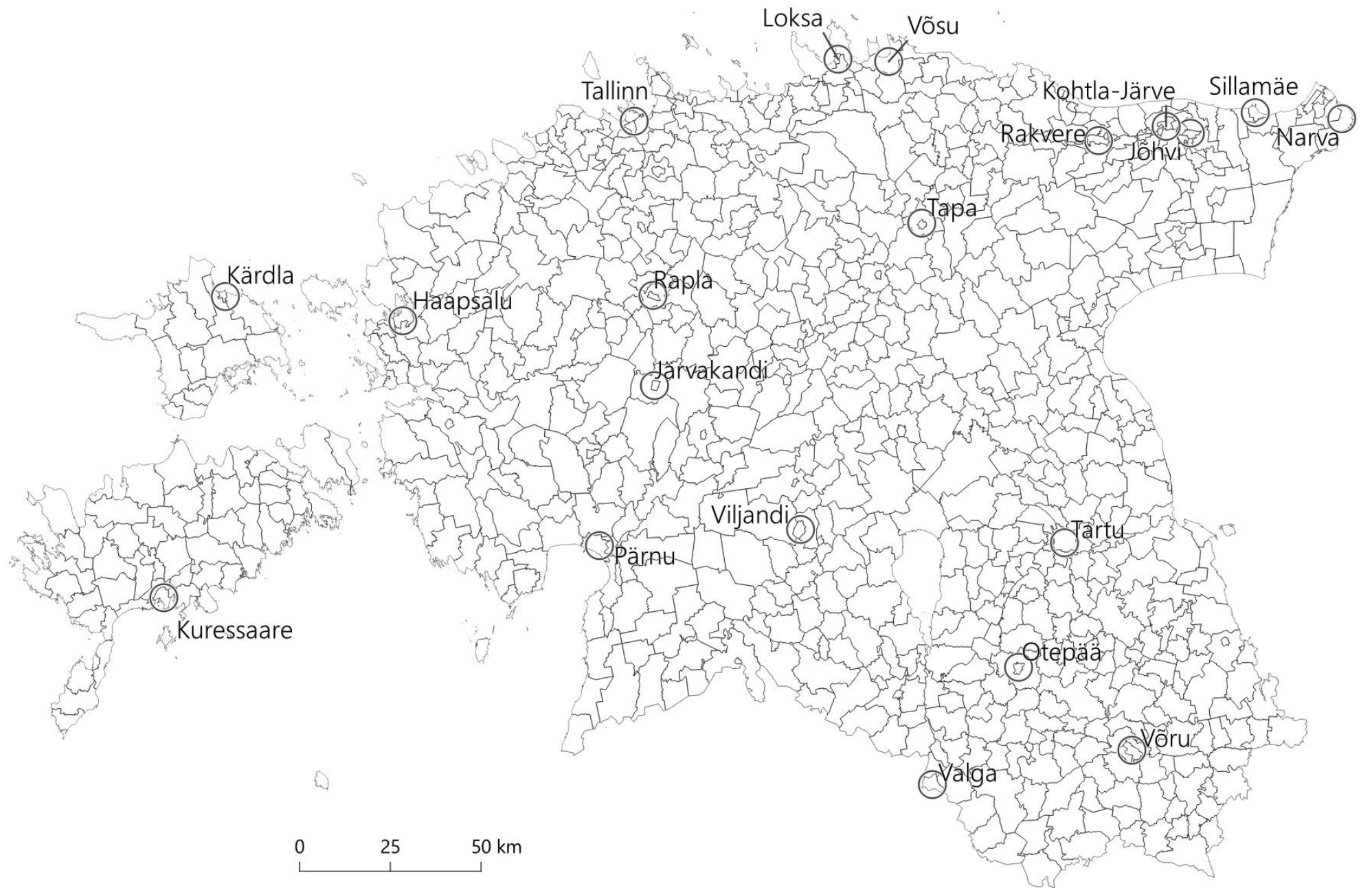
Joonis: Kogurahvastiku paiknemise erinevus tavapärasest

Eesti lähtudes rahvastikugruppide kohaloleku varieeruvusest

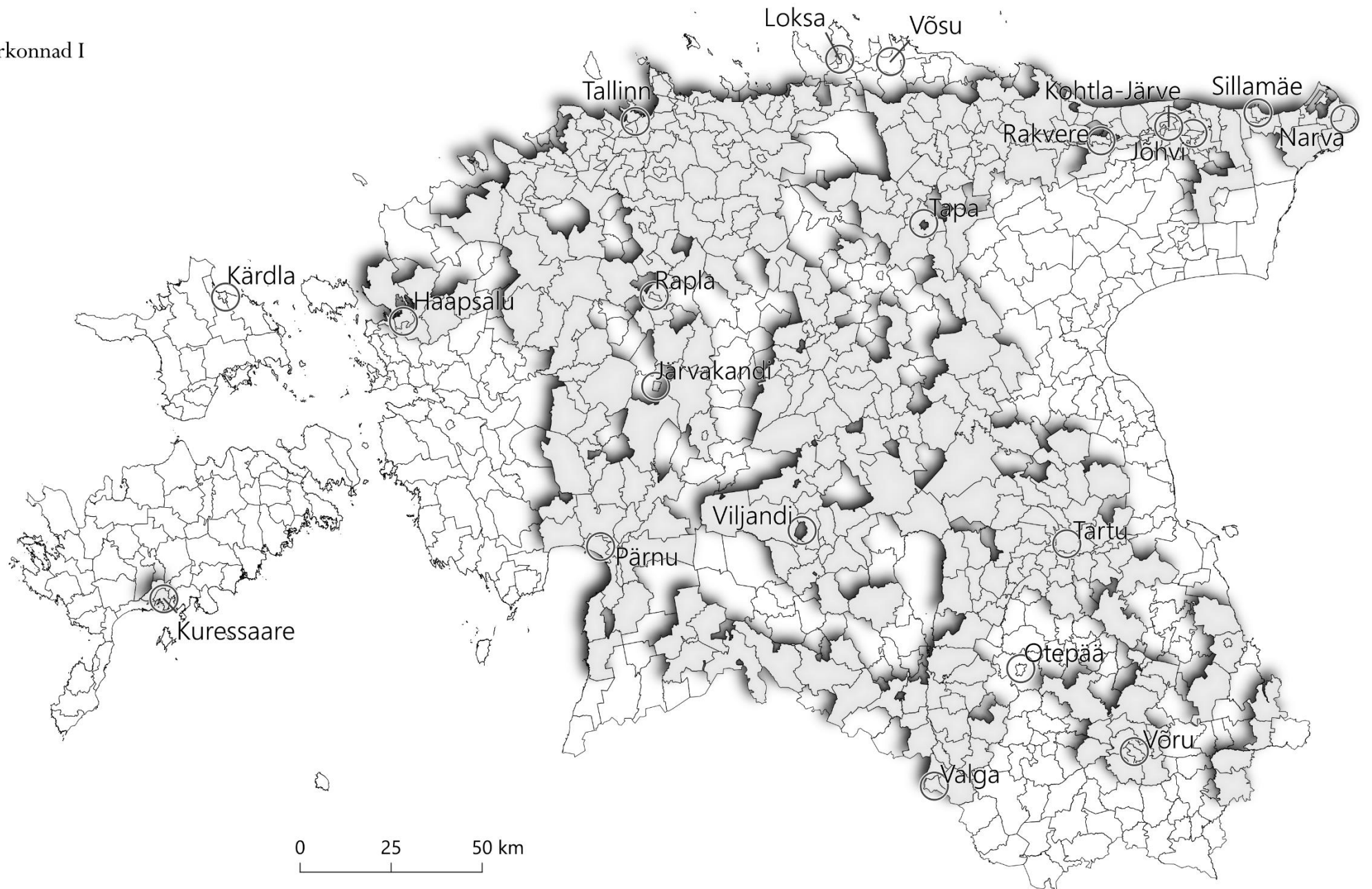
- Klaster A: Elamu- ja tööpiirkonnad I
- Klaster B: Elamu- ja tööpiirkonnad II
- Klaster C: Sesoonsed elu- ja külastuspiirkonnad
- Klaster D: Hooajalised välisturistide külastuspiirkonnad
- Klaster E: Hooajalised turismipiirkonnad
- Klaster F: Suvekodude piirkonnad
- Segaklaster
- Analüüsist välistatud

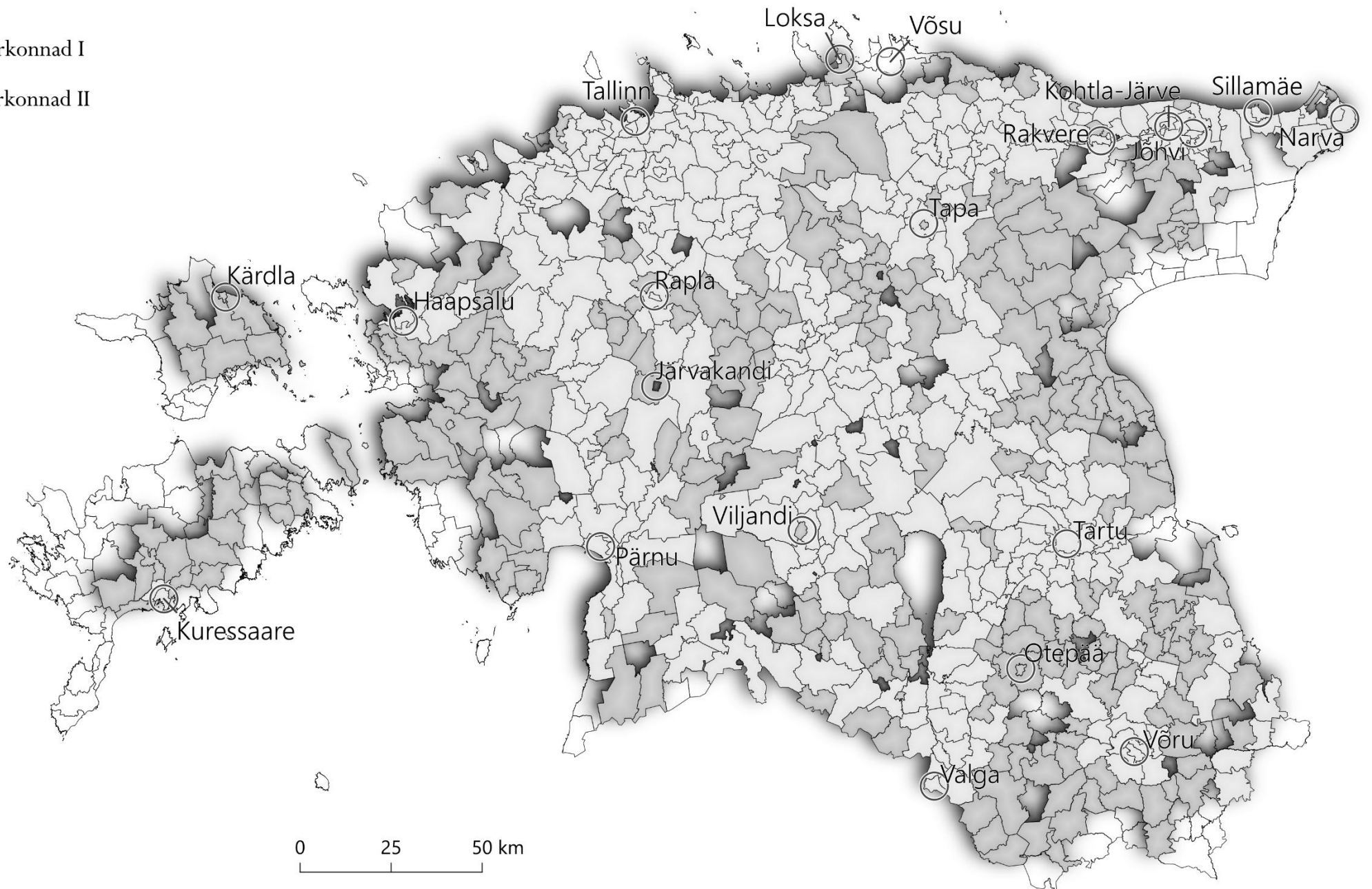

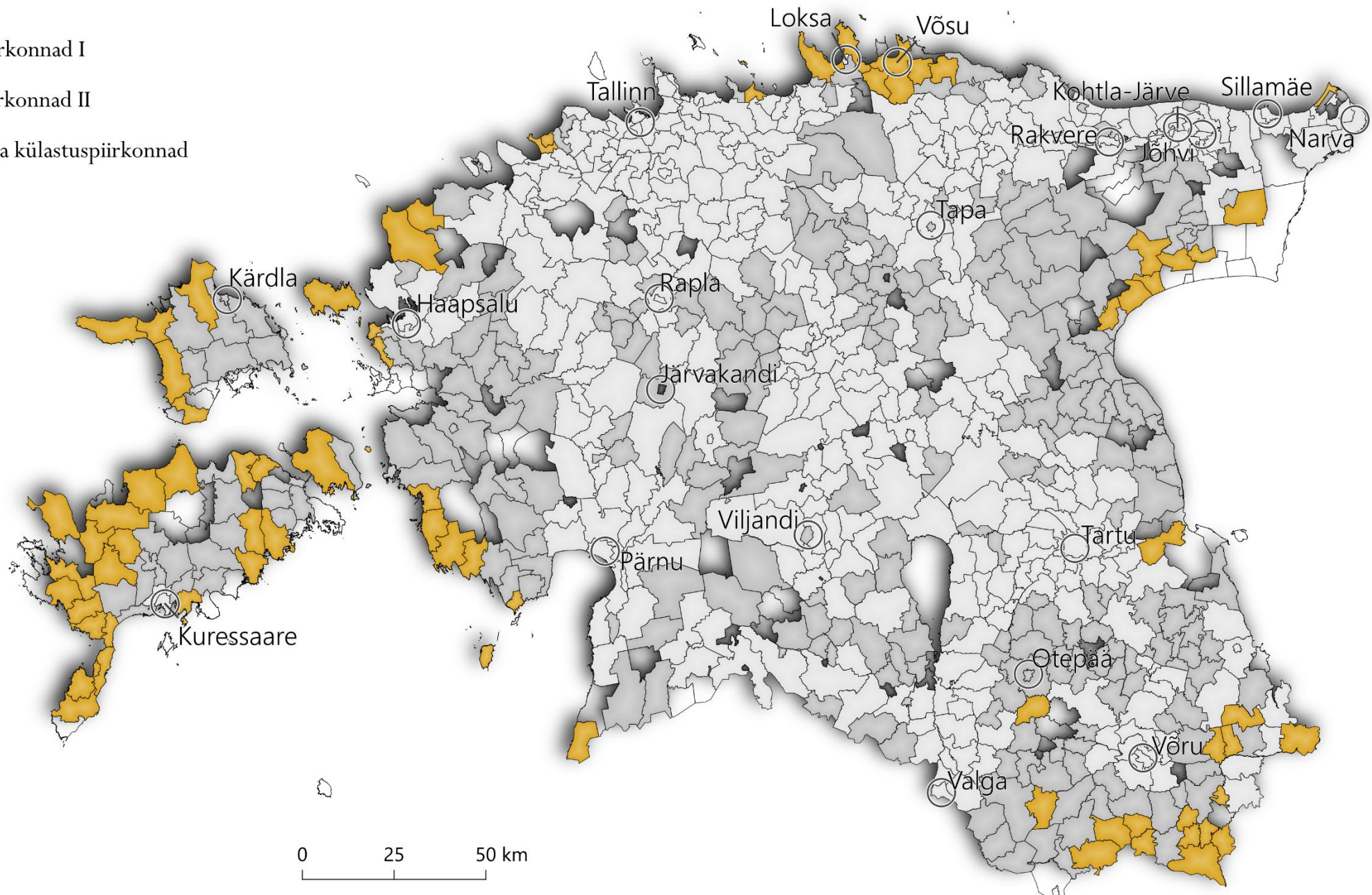
■ Klaster A: Elamu- ja tööpiirkonnad I

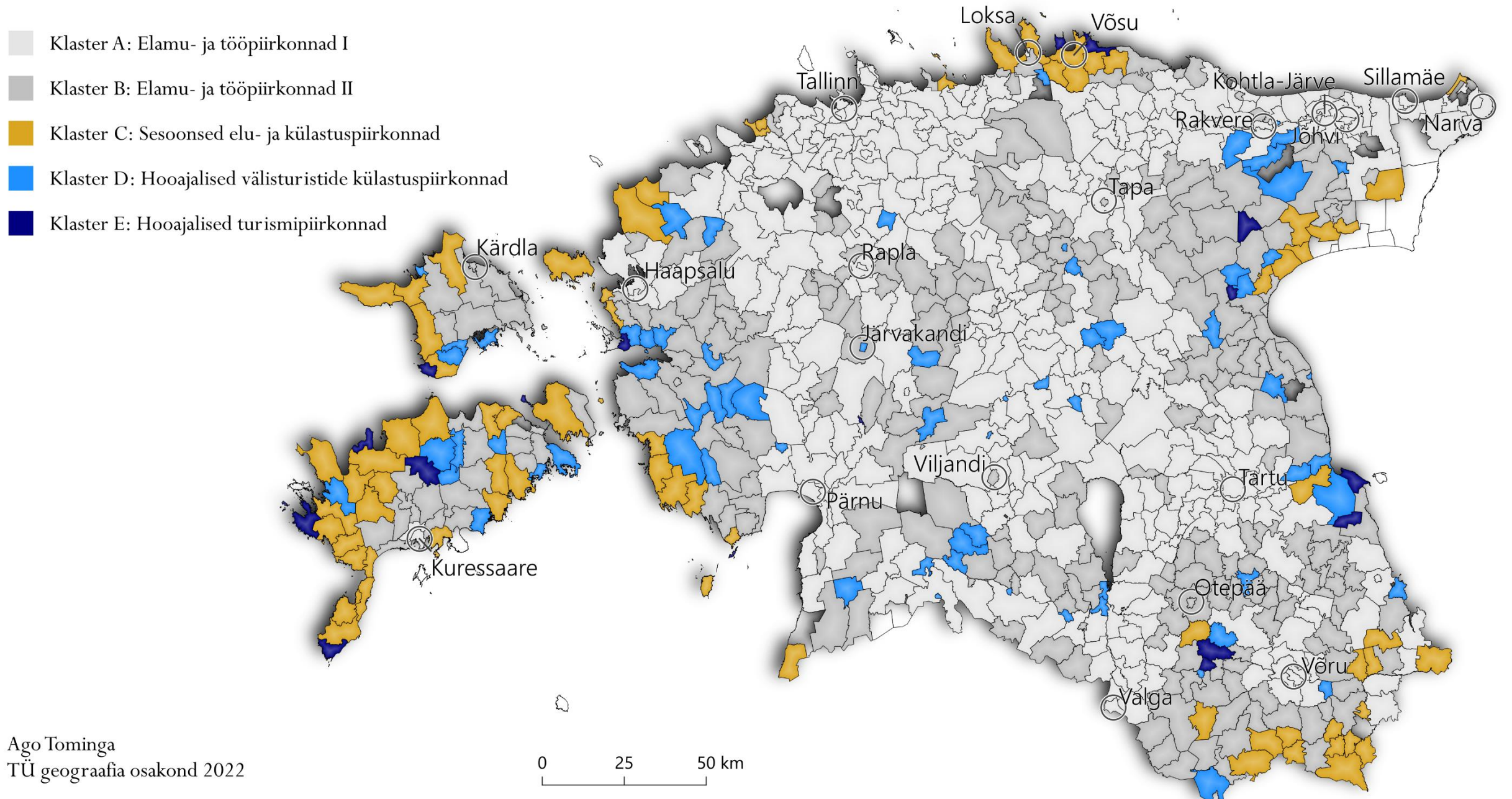
- Klaster A: Elamu- ja tööpiirkonnad I
- Klaster B: Elamu- ja tööpiirkonnad II

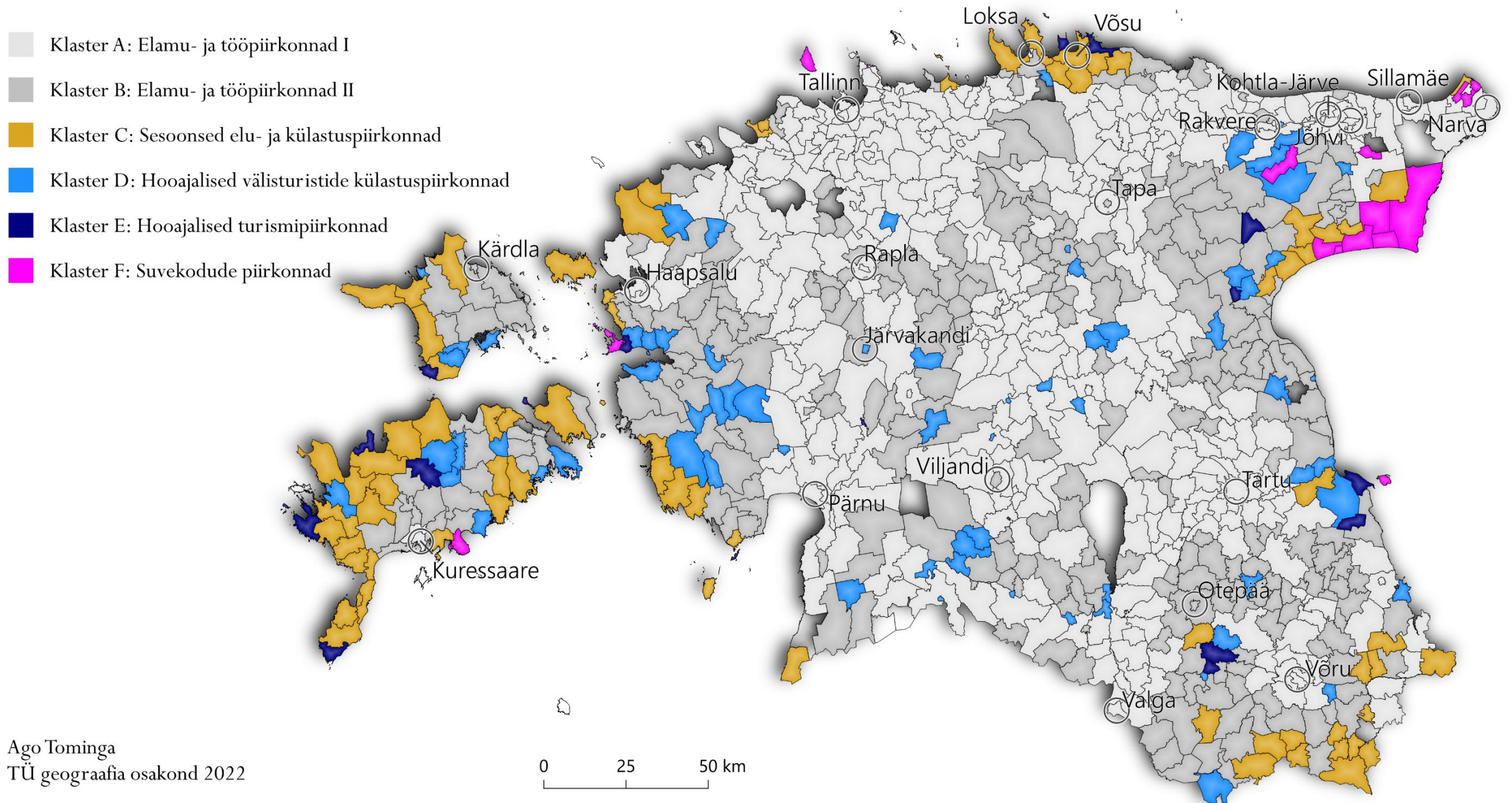
- Klaster A: Elamu- ja tööpiirkonnad I
- Klaster B: Elamu- ja tööpiirkonnad II
- Klaster C: Sesoonsed elu- ja külastuspiirkonnad

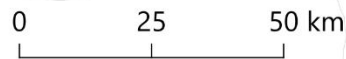
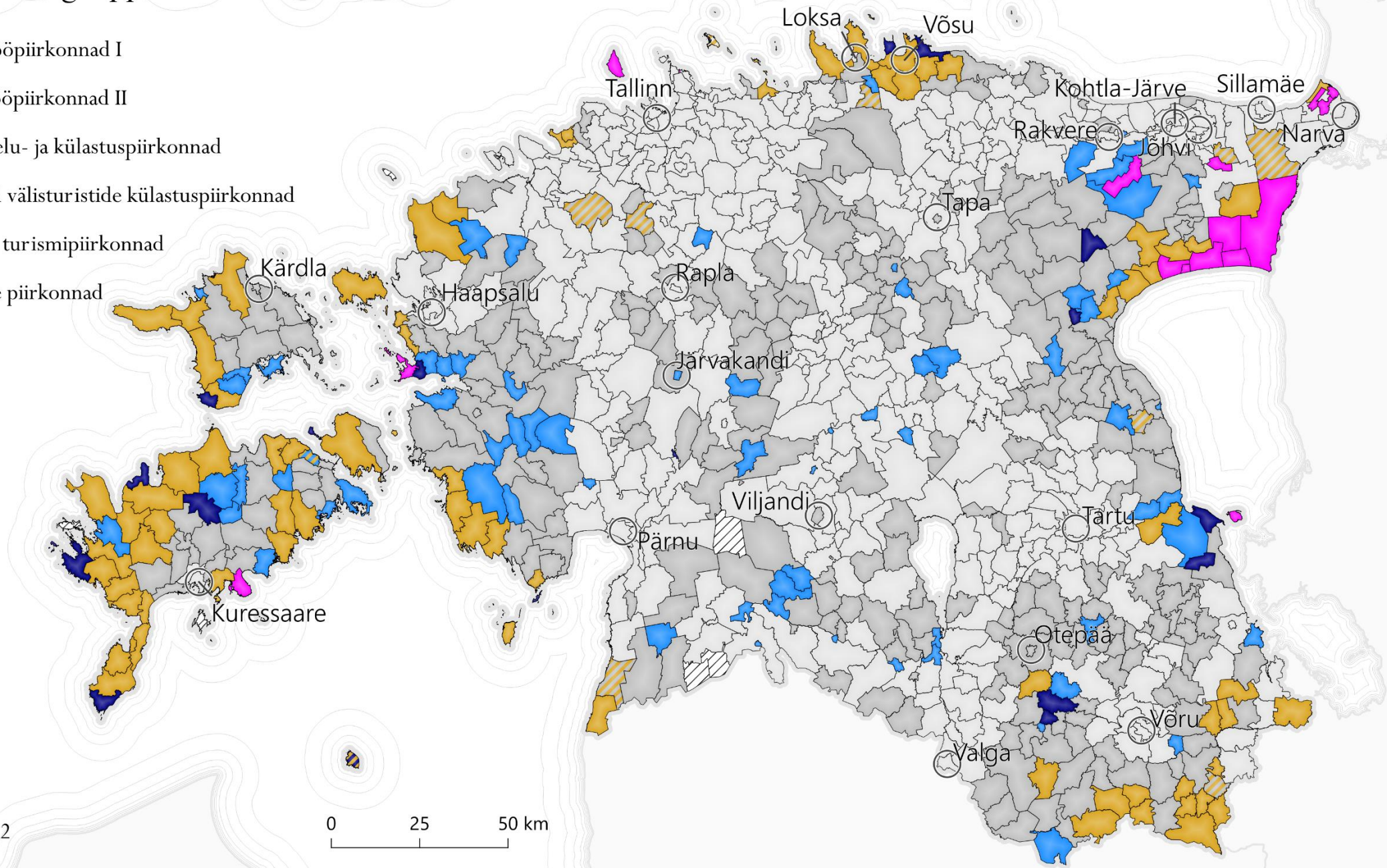

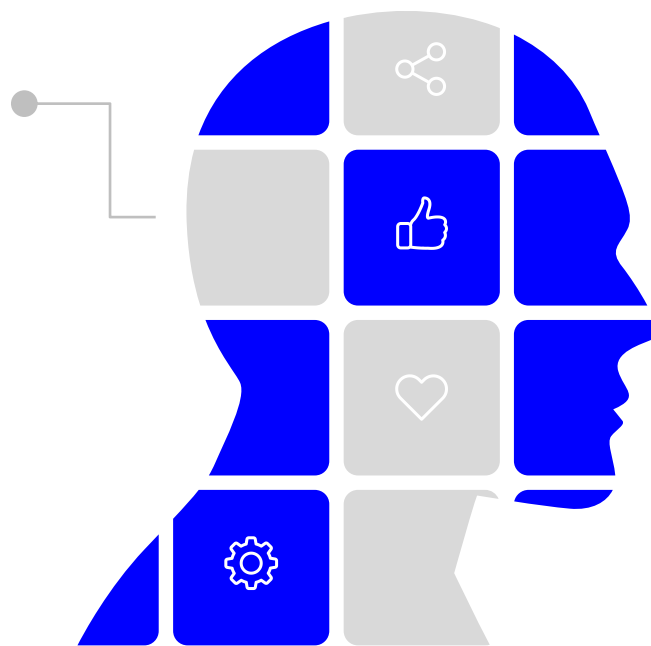
Eesti lähtudes rahvastikugruppide kohaloleku varieeruvusest

- Klaster A: Elamu- ja tööpiirkonnad I
- Klaster B: Elamu- ja tööpiirkonnad II
- Klaster C: Sesoonsed elu- ja külastuspiirkonnad
- Klaster D: Hooajalised välisturistide külastuspiirkonnad
- Klaster E: Hooajalised turismipiirkonnad
- Klaster F: Suvekodude piirkonnad
- Segaklaster
- Analüüsist välistatud

Kokkuvõte: Mida kukla taha panna?

**Uute tehnoloogiate kasutuselevõtt
vajab aega, eeltöö tuleb teha
varem**

Haavatavuse mõtestamine

Mõistes, kuidas erinevad haavatavused lõikuvad, oskame paremini hinnata, kui palju ja millist abi on vaja

Ohus olevate inimeste leidmine

Mobiilpositsioneerimine annab senisest parema ülevaate, kus inimesed paremini on

Paremini sihitav kommunikatsioon

Teades piirkondlikke iseärasusi, saame kriisis levitada informatsiooni lähtudes piirkonnas viibijate taustast

Kasulikke linke

<https://buildersproject.eu/>

https://twitter.com/BuildERS_EU

Mobiilpositsioneerimise kaardirakendust kriisiolukordadeks tutvustav video (Positium): <https://www.youtube.com/watch?v=zWCBPBBIjfi>

Täna kuulamast!

